

Blåsippan

Kontaktblad för medlemmar i
Botaniska Föreningen i Västmanlands län

Nr 2 2012

Blåsippan nr 2 2012

Botaniska Föreningen i Västmanlands län (BFiV)

Webbplats www.bfiv.se

Medlemsavgift 2012

Medlemskap i föreningen erhålles genom att betala medlemsavgiften som är 100:- per person och 120:- för hel familj på

Bankgiro 308-6865

Meddela också ditt namn och din e-postadress på inbetalningskortet när du betalar!

BFiV: s styrelse 2012

Ordförande Bengt Stridh,
Gäddeholm 73, 725 97 Västerås
Tfn: 021-522 58

Vice ordförande Inger Karlsson
Trestegsgatan 7, 722 41 Västerås
Tfn 021-35 21 42

Sekreterare Kenneth Nordberg
Orsta, 730 30 Kolsva
Tfn: 0221-517 85

Kassör Einar Marklund,
Statargatan 6, 735 31 Surahammar
Tfn: 0220-364 01

Ledamöter

Bo Eriksson, Västerfärnebo
Tfn: 0224-74 01 12

Lasse Gustavsson, Köping
Tfn: 0221-403 92

Tina Nordberg, Kolsva
Tfn: 0221-517 85

Christina Schyberg, Köping
Tfn: 0221-432 22

Valberedning:

Hans Klinga, Köping

Tfn: 0221-214 55

Seppo Ormiskangas, Ängelsberg

Tfn: 0223-302 16

Inbjudan till höstmöte 2012

Medlemmar i Botaniska Föreningen i Västmanlands län inbjuds till höstmöte i Vita skolan i Ramnäs (mittemot Coop) **söndagen den 18 november, kl 14-17.**

I skrivande stund hoppas vi att Botaniska Sällskapet i Örebro län kan komma och berätta om arbetet med Närkes flora. Håll utkik på hemsidan och efter mejl!

Det blir tid för information och samtal tillsammans med kaffe/te.

Framsida:

Grusnejlika *Gypsophila muralis*

Foto: Bengt Stridh

Ordföranden har ordet

Milstolpe passerad i länsinventeringen

I skrivande stund har vi lagt in 14 000 fynd av kärleväxter i Artportalen i år. Vi har därmed med råge passerat milstolpen 50 000 fynd sedan den officiella starten av länsinventeringen den 1 januari 2009. Det ska vi känna oss stolta över! Under de knappt fyra år vi hållit på med vår ideella inventering har vi väsentligt ökat och spritt den aktuella kunskapen om länets flora. Även vi själva har också förbättrat våra egna kunskaper och många glädjande fynd har gjorts. Det är kul att vara upptäcktsresande även i den trakt där man bor. Tar man en annan väg än de gamla vanliga hittar man ofta något nytt och ofta förvånas man även att hitta nya saker på platser man ofta passerat. Häromdagen stannade jag till vid en grönsaksodling i Näs, Björksta, för att prata med de jag trodde var markägarna. Det visade sig vara "Grönsaksbonden" Hans Johanson som hade sina odlingar här. Marken ägs av Leif Lindborg som även äger marken till den slåtteräng i Näs som Björksta hembygdsförening hävdar sedan 1974. När jag pratade med Hans stunnade jag plötsligt till när ögonen fastnade på en malva bland rödbetorna. Huum... de hela bladen avslöjade direkt att det inte var mysk- eller rosenmalva som brukar vara de malvor man hittar förvildade hos oss. Det var rödmalva! En enda planta. I Artportalen fanns endast två tidigare soptippsfynd av arten och i Västmanlands flora anges sju fynd från landskapet Västmanland. Stativ och kamera kom fram i den sena timmen när solen nästan var vid horisonten. När jag riggade upp utrustningen fastnade blicken på en liten planta med små ljusblå blommor och håriga blad. Huum... Fårtunga! Ett fynd i länet under 2000-talet och fyra fynd från Sörmlands flora i Artportalen. Västmanlands flora anger 17 fynd under 1970-talet. Markägare Leif kände igen blommorna och berättade att den var vanligare förr när han hade potatisland här. Blommande åkervinda, toppklocka, åkerveronika och flikplister är exempel på andra arter som fanns i grönsaksodlingen. Jag hade passerat Näs två gånger tur och retur tidigare i år, men inte kommit mig för att stanna.

Magkänslan hade sagt att det här var en annorlunda miljö och här borde jag kolla någon gång. Vilken turlig slump att det var några människor där denna gång och att jag stannade för att prata med dem!

Innan jag passerade Näs hade jag noterat tiotals, kanske 100, stora plantor av rödmälla på gödselhögar som körts ut på en åker. Det är säkert en art som minskat rejält under de senaste årtiondena i och med den numera slutnare gödselhanteringen. Förutom en del soptippsfynd är rödmälla bara angiven från en betesmark på Långholmen, Ängsö, och en villatomt i Surahammar i vårt län i Artportalen.

Även om vi varit flitiga hittills finns fortfarande helt vita fläckar i länet och även där det redan inventerats finns säkert fynd att göra. Lämna därför hemmasoffan, ge dig ut på utflykter innan vintern kommer och rapportera dina fynd i Artportalen!

Bengt Stridh
Ordförande

Inventeringshelg i Kungsör

Lördagen den 30:e juni samlades 13 medlemmar av Botaniska Föreningen vid Kungs-Barkarö kyrka i Kungsörs kommun. Målet var att göra en så grundlig inventering som möjligt av en atlasruta på 5 x 5 kilometer där kyrkan var en naturlig mittpunkt. Även Jägaråsen fick bli mål för undersökning, trots att området ligger utanför själva inventeringsrutan.

Regnet hade stått som spön i backen hela natten och på väg till samlingsplatsen kunde man se översvämmade åkrar. Det duggade fortfarande, men lagom till utsatt samlingsstid upphörde regnandet och vi fick en utmärkt inventeringsdag vädermässigt.

Vi delade in oss i fyra grupper där en grupp tog hand om Jägaråsen från Barkarövikens till Kungsudden. De tre andra grupperna delade upp sig på den huvudsakliga rutan och arbetet drog igång. Fördelningen av personer i gruppen gjordes med tanke på att det skulle finnas en lite mer botaniskt erfaren person i varje grupp.

Den gruppen jag tillhörde bestod också av Bengt Stridh och Tina Nordberg. Vi startade direkt vid kyrkan, medan de andra fördelade sig ut över området. Efter ca tre timmar återsamlades vi vid kyrkan för en gemensam fikastund och då hade vi i vår grupp i princip endast gått efter byvägen 300 meter.

Det tar alltså oerhört lång tid när man gör en grundlig inventering. Då ska tilläggas att vi hade besök av Bäragslagsbladets reporter som gjorde ett tidningsreportage på vår grupp, där vi hade möjlighet att göra reklam för vår förening och förhoppningsvis locka fler medlemmar. Reportaget för övrigt blev lyckat och den uppfattningen tror jag delas även av de andra i föreningen.

Under nästa pass efter fikastunden bytte vi lokal och vi drog iväg till en igenväxt betesholme, där en art

av kardborre gav oss ordentlig huvudbry, där det sista ordet nog inte är sagt än. Även vallörten blev föremål för flera och långa diskussioner, men detta blev nog utrett efter inventeringens slut.

Till kvällen hade vi beställt övernattning på Sörby herrgård, som ligger mellan Valskog och Arboga. Tio av oss övernattade och hade en trevlig samvaro under kvällen. Innan middagen serverades hade vi en genomgång av lördagens fynd för att säkra artbestämningen till 100%.

Efter en skön sömn och frukost bar det av ut till markerna igen. Den här gången koncentrerade vi oss på sydvästra delen av Barkarövikens och en hel del intressanta arter bestämdes. Vädret var även behagligt under söndagen och när det var dags för en sammanfattning på eftermiddagen började regnet igen och man kan säga att vi hade god hand med vädergudarna.

Väl på hemmaplan samlades rapporterna in och infördes senare i Artportalen. Totalt blev det 322 arter och underarter som registrerades, vilket får anses vara godkänt. Då ska vi ha i åtanke att flera tidigt blommande arter inte kommit med och att flera lokaler inte hunnit undersökas. Det återstår ju också en inventeringsdag ytterligare i augusti som kanske ger ytterligare fynd.

Kenneth Nordberg

Nya krysslister

Med början i vår studiecirkel "Granskning av kärlväxtfynd i Västmanlands län" som vi höll i våras har Einar Marklund och Bengt Stridh tagit fram nya krysslister med svenska namn att använda i fält. De är uppdaterade när det gäller artnamnen och följer de nuvarande namnen i Artportalen och Dyntaxa. De innehåller flera arter än tidigare och det är också flera arter som ska koordinatsättas vid varje fynd. Listorna finns att hämta som pdf-filer på föreningens hemsida <http://www.bfiv.se/> under Inventering – Västmanland – Inventeringsblanketter.

Nya artnamn i Artportalen

Den som använt Artportalen de senaste månaderna har förmodligen lagt märke till att artnamnen har ändrats en del. Det är både de svenska och de latinska artnamn som justerats. I nummer 3-4 av Svensk Botanisk Tidskrift (SBT) fanns en första utförlig artikel av Thomas Karlsson angående dessa namnändringar. Flera artiklar i detta ämne kommer i SBT.

Här är exempel på ändringar av några svenska artnamn för arter som vi kan finna i vårt län:

Latinskt namn	Tidigare namn	Nytt namn
Ulmus glabra	Alm	Skogsalm
Quercus robur	Ek	Skogsek
Bryonia alba	Hundrova	Svart hundrova
Sparganium emersum	Igelknopp	Gles igelknopp
Lonicera caprifolium	Kaprifol	Äkta kaprifol
Salix repens	Krypvide	Hundvide
Verbascum thapsus	Kungsljus	Ljust kungsljus
Tilia cordata	Lind	Skogslind
Pulmonaria obscura	Lungört	Mörk lungört
Botrychium lunaria	Låsbräken	Månlåsbräken
Acer platanoides	Lönn	Skogslönn
Hierochloë odorata	Myskgräs	Doftmyskgräs
Odontites vulgaris	Rödtoppa	Gatrödtoppa
Heracleum sphondylium	Sibirisk björnloka	Björnloka
Elatine hydropiper	Slamkrypa	Korsslamkrypa
Ononis spinosa	Stallört	Åsnetörne
Corydalis solida	Stor nunneört	Stornunneört
Actaea spicata	Trolldruva	Svart trolldruva
Anthoxanthum odoratum	Vårbrodd	Sydvårbrodd

Här är exempel på några nyheter bland orkidéer och gentianor:

Latinskt namn	Svenskt namn	Kommentar
Dactylorhiza maculata	Fläcknycklar	Nytt namn
Dactylorhiza maculata subsp. maculata	Jungfru Marie nycklar	
Dactylorhiza maculata subsp. fuchsii	Skogsnycklar	
Dactylorhiza majalis	Dubbelnycklar	Nytt namn
Dactylorhiza majalis subsp. sphagnicola	Mossnycklar	
Dactylorhiza majalis subsp. lapponica	Sumpnycklar	
Gentianella campestris	Bredgentiana	Nytt namn
Gentianella campestris subsp. campestris	Fältgentiana	
Gentianella campestris subsp. baltica	Kustgentiana	Kustbunden och sydlig
Gentianella amarella	Smalgentiana	Nytt namn
Gentianella amarella subsp. amarella	Ängsgentiana	
Gentianella amarella subsp. septentrionalis	Islandsgentiana	Ej funnen i Sverige

Underarterna kustgentiana och islandsgentiana kan vi inte förvänta oss i vårt län, de listades för att visa vilka andra underarter som finns i Norden av dessa två gentianor. Bred- och smalgentiana kan tyckas vara ovana namn, men tänker man på foderbladens utseende förstår man namnvalet.

Förutom ny artkunskap är en anledning till namnändringarna att det för vissa arter saknades svenskt namn i Artportalen. Exempelvis har vi märkt att svenskt namn saknats för *Cerastium fontanum*. Den har nu fått namnet hönsarv, som är det inarbetade namnet för arten. Vad som varit olyckligt är att med den gamla namnsättningen i Artportalen blev det latinska namnet underarten *Cerastium fontanum subsp. vulgare* om man skrev in observationen som hönsarv. Denna underart har nu bytt namn till Vanlig hönsarv. Det betyder att om man tidigare rapporterat hönsarv fick den först latinska underartsnamnet *Cerastium fontanum subsp. vulgare* och med de nya namnändringarna har den i år automatiskt fått det svenska namnet Vanlig hönsarv i Artportalen. Det betyder att vare sig det latinska eller svenska namnet längre överensstämmer med vad rapportören ursprungligen tänkt sig vid rapportering av hönsarv. Detta är i princip inte bra. Har man inte gjort en bestämning till underart eller kanske inte ens vet vilka underarter som finns av en art ska man inte heller rapportera som en underart.

Jag har därför gått in i Artportalen och ändrat mina egna gamla observationer från vanlig hönsarv till hönsarv eftersom jag aldrig gjort någon bestämning till underart när jag sett arten. På samma sätt har jag ändrat backblåklocka *Campanula rotundifolia subsp. rotundifolia* till liten blåklocka *Campanula rotundifolia*, bäckförgätmigej *Myosotis scorpioides subsp. scorpioides* till äkta förgätmigej *Myosotis scorpioides*, vanlig majveronika *Veronica serpyllifolia subsp. serpyllifolia* till majveronika *Veronica serpyllifolia*, vanliga skogsvinbär *Ribes spicatum subsp. spicatum* till skogsvinbär *Ribes spicatum* och äkta ängsviol *Viola canina subsp. canina* till ängsviol *Viola canina*. Jag försökte även att ändra liten vattenmåra, vanlig stormåra och vanlig sumpförgätmigej men där gick det inte att få igenom ändringarna på grund av någon bugg i Artportalen.

Det finns alltså en del nytt att lära. Ett resultat av namnändringarna är att de namn som finns i våra floror inte stämmer helt längre. Redan på första artsidan i Den nya Nordiska floran hittar vi två namn som inte längre gäller. Revlummer är *Lycopodium annotinum* och inte underarten *Lycopodium annotinum subsp. annotinum*, som nu heter Vanlig revlummer. Mattlummer är *Lycopodium clavatum* och inte underarten *Lycopodium clavatum subsp. clavatum*, som nu heter Vanlig mattlummer. Det vore toppen om någon hade tid att gå igenom Den nya Nordiska floran och göra en lista med vilka namnändringar som gjorts, så att vi kunde ge en mera komplett bild av de ändringar som gjorts av de svenska och latinska namnen.

För den som vill gå in djupare i ämnet kan rekommenderas läsning av artiklarna i Svensk Botanisk Tidskrift och i databasen www.dyntaxa.se där alla namnen finns samlade.

Råd

Det råd vi ger är att rapportera i första hand på artnivå i Artportalen. Det är inget som helst krav att rapportera på lägre nivå än art. Ange underart eller varietet endast om du är helt säker och kom ihåg att någon form av dokumentation kan ofta krävas för dessa.

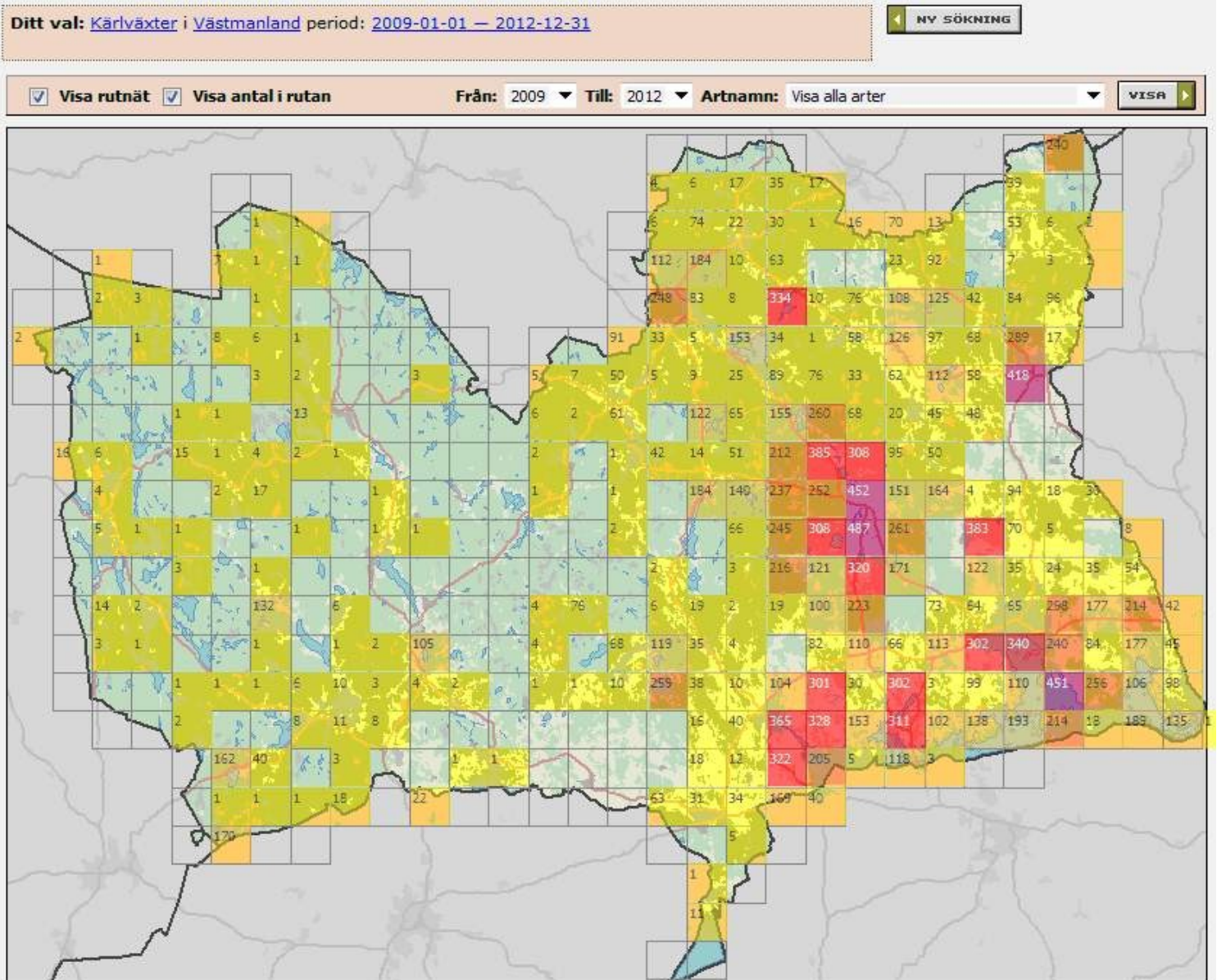
I några enstaka undantagsfall har vi valt att ta med underarter istället för arter på våra krysslister att använda i fält. Det gäller exempelvis ovan nämnda fältgentiana och ängsgentiana där det är orimligt att vi ska finna de två andra underarterna som finns av dessa arter i Västmanlands län.

Bengt Stridh

Länsinventering – status

Kartan visar inventeringsläget för länsinventeringen av kärlväxter, från Artportalen 2012-08-18.

Observera att atlaskartan visar landskapet Västmanland, det går inte att ta ut atlaskartor för län. Siffran i atlasrutorna (5x5 km) anger antalet taxa (arter, underarter etc.) funna från och med 1 januari 2009, då den nuvarande länsinventeringen av kärlväxter officiellt startade.

Grusnejlikan återfunnen på Badelundaåsen!

En av de riktigt sällsynta växterna i länet har efter flera decennier återfunnits på Badelundaåsen i samband med en botanisk inventering som BFiV genomför på uppdrag av Västerås kommun. Den lilla ljuslila och i dubbel bemärkelse rara nejlikan växer inom ett begränsat område på en åsstig med etthundra plantor. Se omslagsbild. Redan Linné uppgav att grusnejlikan påträffats i Västerås. Av intresse är att arten under en lång period (1800-talet och första hälften av 1900-talet) har insamlats just på Badelundaåsen öster om Västerås, vid Hälla, Hamre, Hässlö och Tibble. Den senaste upp-giften är från Tibble på stigen upp till trojaborgen 1977. Den har också i gamla tider påträffats på andra åslokaler i länets södra delar men inte kunnat återfinnas på senare tid och har därför betraktats som försvunnen från länet. Läs gärna mer om grusnejlikan i Ulf Malmgrens Västman-lands flora. Det kanske är läge att aktivt leta efter den på andra gamla lokaler i länets södra hälft? Den tycks ofta växa just på åsstigar som hålls öppna med tramp.

Den nya lokalen ligger ca 300 m NNO Tibble Storgård, där stigen norrut på åsens västra sida börjar. Besök gärna lokalen och beundra den gracila växten när den blommar som bäst, under senare hälften av juli. Den tål tramp och kräver också visst slitage, eftersom den annars har svårt att konkurrera med andra växter, men den tål naturligtvis inte sönderkörning och skövling. Grusnejlikan är rödlistad som starkt hotad (EN).

Einar Marklund

Knippnejlika fynd vid Badelundainventering

Vid föreningens inventering av Badelundaåsen bildade Lasse Gustavsson, Oscar Sångberg och jag en grupp. Under våra inventeringsturer har vi hittat en rad mer eller mindre udda kulturväxter som daggros, glansros, höstaster (osäker artbestämning, ej blommande), japansk klätterros, jordärtskocka, palsternacka, pepparrot, prakt-lysing, smällspirea, spetshagtorn (något osäker artbestämning, eventuellt en hybrid), såpnejlika, tysk lönn och vresros.

Den 4 juli gjorde vi vårt tredje besök i området, denna gång mellan Anundshög och Skälby.

Det var för några årtionden sedan en kommunal sop-tipp. Det gick en stig genom området, som i övrigt var helt ohävdad. Det var mycket högväxt vegetation med ryssgubbe, brännässlor, kirskål, blomsterlupin och kanadensiskt gullris. Oscar som hade shorts fick hoppa över de värsta snåren med höga brännässlor... Vi såg även en växt som knappt var i knopp och som vi på plats inte fick något namn på. När jag vid hemkoms-ten tittade på foton av den verkade det var en nejlikväxt. Det blev mycket spännande, kunde det vara... Sagt och gjort fick det bli återbesök den 21 juli. Visst var det knippnejlika *Dianthus armeria*! Blommorna var inte fullt ut-slagna och därmed var stjälkarna lite svåra att se. Vid ett besök den 16 augusti blommade plantorna, minst 45 stycken inom ca 4x7 m norr om stigen. Dessutom påträffades fyra blommande plantor ca 20-25 m söder om stigen, vid en sidostig.

Knippnejlika är tvåårig, fridlyst och rödlistad som starkt hotad (EN). Det är en raritet i vårt län. I Artportalen finns fynd från Roligheten på Ängsö (1977) och på två lokaler på Långholmen (Ängsö) som jag besökte 2009. I ett dike vid Lilla Långholmen fanns då minst 400 plantor. Den hade där gynnats av en dikning som gjorts ca fyra år tidigare. I Västmanlands flora anges endast de tre lokalerna i Ängsöområdet. Det

var därför häftigt att hitta ytterligare en lokal i Badelunda-området.

Framtidsutsikterna på lokalen ser inte alltför ljusa ut. Knippnejlikan växte visserligen i en mera lågvuxen del av det ohävdade området, men utan hävd kommer det att växa igen på

sikt, vilket skulle missgynna knippnejlikan. Här skulle behövas en återkommande slåtter sent på säsongen för att undvika en total igenväxning. Slåttern måste göras sent på säsongen, efter fröspridningen, och man bör ta bort det slagna. Det skulle nog räcka med slåtter med 2-3 års mellanrum.

Bengt Stridh

Lilleputt röksvamp

Jag är en inbiten svampnörd som krälar omkring på marken och söker det som de flesta andra knappt lägger märke till. Nu ska jag berätta om en ovanlig röksvamp nämligen *Lycoperdon rupicola* och hur det gick till när jag hittade arten i Orsta.

De bara fanns där på ett stort granitblock i den tunna mossan en solig dag mitten på januari 2008. Lite frostiga, torra och mindre än en tumnagel. Inte vad man väntar sig på en promenad mitt i vintern. Att det handlade om röksvampar var det ingen tvekan om, men vilken art, hade aldrig sett dem förut. Kameran var med, och det blev foto av, för när jag hittar något spännande blir det inte en (1) bild.

Fick tips på Svampguiden på nätet att skicka bild till en kille som heter Mikael Jeppson, som blev nyfiken och ville ha ett par exemplar via posten. Svamparna skulle DNA-analyseras och mikro-skoperas för artbestämning.

Efter många månaders väntan kom ett svar att det handlade om en ovanlig art som hittats på ett par ställen i Europa, varav ett par till fynd i Sverige. Svampen var av släktet *Lycoperdon* och eftersom den inte var beskriven fick den ett tillfälligt artnamn, SP 3.

Sedan blev det tyst om dem och inte hittade jag några nya på platsen ett hundratal meter från stugknuten.

Men så nu i januari fyra år senare fick jag ett mejl från Jeppson som berättade att namnet är *Lycoperdon rupicola* och att den är beskriven. Tyvärr inget svenskt namn ännu, men ett önskemål togs emot. Lilleputt röksvamp heter den än i dag för mig.

Tina Nordberg

Lycoperdon rupicola

Floraväktare och andra föreningsmedlemmar!

I år är det fem år sedan den förra utvärderingen av hotsituationen för länets växter gjordes. Då var det Länsstyrelsen som administrerade floraväktariet. Nu är det BFiV som ska sammanställa vad som har hänt med lokalerna för våra hotade arter. Det är därför viktigt att allt som rör rödlistade och andra i länet sällsynta arter rapporteras in snarast så att sammanställningsarbetet kan påbörjas i höst för att vara klart vid årsskiftet.

Så länge den nya versionen av Artportalen inte är igång så går det bra att rapportera på vanligt sätt, antingen genom att den som har behörighet själv lägger in uppgifterna i floraväktariet eller genom att skicka dem till mig. Uppgifter om nya lokaler kan läggas in i "vanliga" Artportalen så kan jag vid tillfälle skapa nya floraväktarlokalerna. Det kommer dock att dröja till dess att nya Artportalen är i drift med fungerande floraväktarapplikation. Observera att även rapporter om sällsynta arter från andra än registrerade floraväktare är

viktiga att få med i utvärderingen. De kan i så fall rapporteras in på vanligt sätt i Artportalen.

Skicka gärna till mig lite fylligare info om hur lokalerna förändras i positiv eller negativ riktning. Fotografier av såväl växter som lokaler mottas också tacksamt.

Utrymme finns för fler floraväktare. Hör av dig om du är intresserad!

Einar Marklund
einar.marklund@telia.com

Sjögullsbekämpning i Kungsörs kommun

Sjögull är en för den svenska floran främmande art och planterades in som prydnad i sjön Väringen i Arbogaåns vattensystem på 1930-talet. Sedan dess har den spritt sig till Arbogaån och även etablerat flera kolonier i Mälaren utanför Kungsör. Både i Sverige och i andra delar av världen dit den förts med människans hjälp har den vållat problem genom sin snabba tillväxt.

Sjögull påminner i sitt utseende om näckrosor men bladen är mindre (ca 8 cm långa), något kantigare och har ofta rödprickig undersida. Blomman som visar sig i juli-augusti är vackert gul med fransiga kronblad. En annan växt som kan förväxlas med sjögull är dyblad men denna art är ej förankrad i botten, har blad som endast är ca 3cm långa samt har vit blomma. Sjögull trivs i näringsrika vatten. Den kan växa både på mjuk och hård botten ned till ca 3 meters djup. Till Sverige infördes arten som prydnadsväxt till trädgårdsdammar och säljs fortfarande i plantskolor. Arten har sin naturliga hemvist i sydligaste delarna av Europa och Mindre Asien.

Etablering av sjögull i ett vatten leder troligtvis till minskad biologisk mångfald eftersom växten har en förmåga att fullständigt ta över den plats där den fått fäste. Då sjögullets bladverk täcker hela vattenytan kan effekten bli en minskning av andra vattenväxter och växtplankton som i sin tur ger föda åt små vattendjur, fågel och fisk. När den stora bladmassan ska brytas ned under vintern förbrukas stor del av det syre som finns löst i vattnet vilket kan leda till att fiskdöd och bildning av giftigt svavelväte på botten. Liksom andra vattenväxter som sitter fast i botten bidrar sjögullet till att göda vattnet när den

sugaer upp näring från botten med sina rötter. När växten sedan bryts ned frigörs näringsämnen till vattnet.

Olika typer av bekämpning av växten har provats i olika länder och även i olika delar av vårt land, med varierande framgång. Den vanligaste metoden är dock att slå av växtens bladmassa utan att det avslagna materialet tas omhand. Detta leder till att avslagna växtdelar slår rot på andra ställen och bildar nya kolonier. Det är så spridningen har skett från Väringen. Genom upprepade slåtter har man i Väringen dock lyckats att minska sjögullets dominans bland vattenväxterna.

Sjögull har potential att kolonisera hela den grunda mälareviken Galten eftersom denna del endast vid de muddrade båtrännorna har ett djup som överstiger 3 m. Vidare kan den sprida sig österut i Mälarens grundare partier. Detta skulle få stora negativa konsekvenser för fiske, sjöfart, bad och den biologiska mångfalden. Kungsörs kommun har därför under flera år försökt bromsa denna oönskade spridning. På kommunens uppdrag utfördes därför ett forskningsprojekt vid institutionen för miljöanalys på Sveriges lantbruksuniversitet. I detta projekt konstaterades att spridningen från Väringen ner till Mälaren hade skett endast med vegetativ förökning när stamdelar med rotanlag slits loss från moderplantan. Spridningen har alltså skett genom att propellrar på båtmotorer slitit loss växtdelar, genom sätter då växtdelar flutit iväg och genom muddring då växtdelar slitits loss samtidigt som botten lämpliga för etablering av växten har rensats från konkurrerande vegetation.

Kommunen har också startat ett nätverk där andra sjögullsdrabbade kommuner bl.a. Ulricehamn, Finspång och Tingsryd ingår. Kommunen har också under ett antal år mätt utbredningen av sjögullskolonierna i Mälaren och konstaterat att de tillväxer med ca 1m i radie varje år. Inventering av sjögullsbeståndet i kommunens del av Arbogaån har gjorts med GPS från båt och resultatet har rapporterats till artportalen.

Sedan ett par år tillbaka pågår också försök med bekämpning av sjögullskolonierna i Mälaren. Ett försöksområde har täckts med svart plast som hålls på plats av armeringsmattor. Denna plast har nu legat i två somrar och ska tas upp. På ett annat försöksområde har presenning lagt i för att täcka

växtligheten. Denna ska vara flyttbar och dras från ett område till ett annat vartefter sjögullet under duken dör av. Under sommaren har också ett försöksområde slagits för hand vid botten vartefter alla växtrester samlats in och lagts upp på land. Den totala arealen på försöksområdet är 2022 m² d.v.s. ganska nära 10 % av det totala beståndet i Kungsörs del av Galten.

Beskärning vid botten har i England visat sig ha större effekt än den beskärning som gjorts på flera håll i Sverige där endast de övre 30-50 centimetrarna av plantas skärs av. Resultatet av denna beskärning var dock en besvikelse. Vid återbesök på försöksområdet var täckningen av vattenyta lika stor på det slagna området som i de oslagna. Den enda skillnaden som kunde påvisas var att det slagna beståndet saknade blommor. På försöksområdet kommer under sensommaren att placeras ut råghalmbalar. Råghalmen utsöndrar ämnen som har visat sig ha en hämmande effekt på sjögullets tillväxt. I mån av tid och resurser kommer också juteväv att läggas ut i en annan del av försöksområdet. Även juteväven sägs ha en hämmande effekt på sjögullet samtidigt som den hindrar plantorna från att nå ytan.

Kungsörs kommun har också försökt informera om sjögull via webbplats, press, möten och informationsbroschyrer för att öka allmänhetens intresse och kunskap om frågan så att oavsiktlig spridning kan undvikas så långt det är möjligt.

I sommarens försök har sjögull skurits av med lie vid botten. Växtdelarna har sedan samlats in och transporterats till land. Arbetsområdet har avgränsats med en läns för att förhindra att stamdelar sprids.

Christina Schyberg

Nya krysslister

Med början i vår studiecirkel "Granskning av kärlväxtfynd i Västmanlands län" som vi höll i våras har Einar Marklund och Bengt Stridh tagit fram nya krysslister med svenska namn att använda i fält. De är uppdaterade när det gäller artnamnen och följer de nuvarande namnen i Artportalen och Dyntaxa. De innehåller flera arter än tidigare och det är också flera arter som ska koordinatsättas vid varje fynd. Listorna finns att hämta som pdf-filer på föreningens hemsida <http://www.bfiv.se/> under Inventering – Västmanland – Inventeringsblanketter.

Artportalen 2

Det dröjer lite till med lanseringen av Artportalen 2. Den som vill ta en förhandstitt kan gå in på <http://test.artportalen.se/>. Där finns en god chans att träna, innan den kommer igång i skarp version. Utseendet blir helt nytt och även arbetssättet förändras så det kan vara bra att prova på lite innan starten. När Artportalen 2 lanseras stängs den gamla Artportalen för inläggning av nya fynd.

Närkes flora på gång

Vi ser med spänning fram mot utgivandet av boken Närkes flora. Den beräknas komma ut vid årsslutet och kan förhandsbeställas via Örebro Läns Botaniska Sällskaps hemsida, <http://olbs.se/>. Boken omfattar kärlväxtfloran i landskapet Närke. Eftersom vi inventerar länet Västmanland finns ett "terra incognita" i den stora del av landskapet Västmanland som ligger i Örebro län. Något att bita i för framtiden.

Böckerna Sörmlands flora (2001) och Upplands flora (2010) är sedan tidigare viktiga referensverk för vår egen länsinventering av kärlväxter, där vi kan jämföra förekomster och växtplatser med de fynd vi gör i vårt län. Båda dessa böcker kan köpas av Svenska Botaniska Förening till en blygsam penning, man får mycket bok per krona! Om du mot förmodan skulle sakna Västmanlands flora kan den köpas för en spottstyver (100 kr plus frakt) av vår förening. Kontakta Tina Nordberg, 0221-517 85.

Västmanlands svampar

Skriften Västmanlands svampar, utgiven 1990, finns att köpa från Örebro Läns Botaniska Sällskap. Den kostar 148 kr inklusive frakt och kan beställas från deras hemsida <http://olbs.se/>.

Full aktivitet bland medlemmarna! Utflykt till Anundshög och Badelundaåsen den 29 maj, en underbart varm och solig försommardag.

Inventering av föreningsruta 18 augusti

Vi var 5 stycken (Einar Marklund, Lise-Lotte Norin, Lasse Gustavsson, Anne Höglund och undertecknad) som kom till samlingsplatsen vid Kungs Barkarö kyrka. Vi beslöt att tillsammans inventera i den östra rutan (10G8D).

Vädretsiterna hade hotat med regn mellan 10 – 14 och mycket riktigt började det regna när vi åkte iväg. Men innan vi kommit fram till parkeringen på Jägaråsen hade det slutat. Uppehåll resten av dagen. Vi tog lunch vid Ekudden och avslutade med att inventera där till strax efter kl. 14.

Resultatet blev 73 nya arter (inklusive 10 arter från ett stopp på Stäudd som undertecknad gjorde på vägen till Kungsör). Rutan har nu 290 arter.

Bland de intressanta fynden kan nämnas lundbräken, strandveronika, vattenaloe, getapel, sprödarv, cikoria, gullklöver och trädgårdsveronika.

Vid parkeringen vid Kungs Barkarö kyrka hittades Rosenmalva som ökade artantalet i rutan 10G8C till 339.

Bo Eriksson

BFiV:s program hösten 2012

Söndag 16 september, kl 10-13 Höstvandring i Kungs-Barkarö hagar

Vi vandrar i det vackra området runt Kungsör, bland annat naturreservatet Mörkrets backe, och tittar på intressant höst- och svampflora. Ta med matsäck och gärna lupp!
Samling: Kungsudden, Kungsör

Söndag 21 oktober, kl 14-17 Bildtittarträff

Vi samlas och tittar på varandras växtbilder, kanske någon behöver hjälp med identifiering. Det går naturligtvis bra att ta med belägg; färskt, torkat eller pressat. Vi tittar på så många bilder vi hinner. Vill du visa diabilder ska du ta med projektor. Kaffe/te serveras.
Samling: Vita skolan, Ramnäs

Söndag 18 november, kl 14-17 Höstmöte i Vita skolan, Ramnäs, se inbjudan.

Till sist: Samåk gärna! Alla är hjärtligt välkomna!

Västmanland

För sammanställning av detta nummer av Blåsippan har Inger Karlsson och Tina Nordberg svarat.